Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · "Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlarini t... DOI: 10.5281/zenodo.24320811

ta'minlashning ustivor yo'nalishlari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

ba'zan "erkin chavandozlar" muammosini keltirib chiqaradi. Ya'ni, boshqaruvga aralashish uchun barcha xarajatlar institutsional investorlarga yuklanadi, biroq bu harakatning foydalari boshqa aktsiyadorlar tomonidan ham qo'shimcha xarajatlarsiz qo'lga kiritiladi. Bu esa institutsional investorlarning harakatlariga bo'lgan motivatsiyani pasaytirishi mumkin. Korporativ boshqaruvning bu yo'nalishi kompaniya rahbariyati va aktsiyadorlar o'rtasidagi mas'uliyatni yanada muvozanatlashtirishga xizmat qiladi, shuningdek, boshqaruv qarorlarini aktsiyadorlar manfaatlariga moslashtirishni ta'minlaydi.[2] Biroq, maqsad kompaniyaning aksiyadorlari taklifni bergan kompaniya aksiyadorlariga nisbatan ko'proq foyda ko'radi, deb hisoblash mumkin bo'lsa-da, uzoq muddatli istiqbolda bu foyda saqlanib qolishi borasida tadqiqot natijalari aniq emas.

Xulosa

Korporativ boshqaruv nazariyasi kompaniyalar ichidagi mulkchilik va nazoratning ajralishi natijasida yuzaga keladigan muammolarni hal etishga qaratilgan. Umuman olganda, korporativ boshqaruv mexanizmlari menejerlar va aksiyadorlar o'rtasidagi manfaatlar uyg'unligini ta'minlash, kompaniya qiymatini oshirish va moliyaviy barqarorlikka erishishda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, agentlik muammolari va bozor tuzilishidagi farqlarni hal qilish korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish uchun muhim vazifa bo'lib qolmoqda.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati**

1. Alp, A., & Kılıç, S. (2014). Kurumsal yönetim nasıl yönetilmeli. Doğan Kitap, İstanbul.
2. Becht, M., Bolton, P., & Röell, A. (2003). Corporate governance and control. İçinde Handbook of the Economics of Finance (Vol. 1, pp. 1- 109): Elsevier.
3. Garanina, T., & Kaikova, E. (2016). Corporate governance mechanisms and agency costs: Cross-country analysis. Corporate Governance: The International Journal of Business in Society, 16(2), 347-360. doi:10.1108/cg-04-2015-0043
4. https://dx.doi.org/10.15863/TAS
5. Ilyosov, A. A. and etc. (2020). Problems of the use of digital technologies in industry in the context of increasing the export potential of the country. ISJ Theoretical & Applied Science, 10 (90), 113-117.
6. Ismoilova G.K. АКТУАР МОЛИЯ ВА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ИЛМИЙ Журнали 2024, 4(01), 303-310.
7. Schmidt, C., & Fahlenbrach, R. (2017). Do exogenous changes in passive institutional ownership affect corporate governance and firm value? Journal of Financial Economics, 124(2), 285-306. doi:10.1016/ j.jfineco.2017.01.005
8. Тютык О. В. Корпоративный менеджмент. Рынок корпоративного контроля: слияния и поглощения компаний: учеб. пособие; Перм. гос. нац. исслед. ун-т. – Пермь, 2019. 121 с.

## QORAQOLPOG'ISTONDA TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVATLASH QISHLOQ XO'JALIGIGA INVESTITSIYALAR KIRITISH (ECHKICHILIK SOHASINI RIVOJLANISH IMKONIYATLARI)

Kalenderov Azat Qurbanalievich
Samarqand davlad veterinariya meditsinasi chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Nukus filiali



Published: 23.12.2024

**Cite this article:** Kalenderov Azat Qurbanalievich (2024). Qoraqolpog'istonda tadbirkorlikni qo'llab-quvatlash qishloq xo'jaligiga investitsiyalar kiritish (echkichilik sohasini rivojlanish imkoniyatlari). Emro Science and Education, 1(4). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320811

*© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.*

**Kirish.** Chorvachilikni intensiv rivojlantirish xalqimizni sifatli go‘sht, sut,va boshqada oziq ovqat maxsulotlari bilan taminlash hozirgi kuning dolzarb masalasidir,O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirzyoevning 2019-yil 18- martidagi PQ - 4243-sonli qarori – O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-yanvardagi PQ-4576-sonli – chorvachilik tormog‘ini davlat tomonidan qo‘llab-quvatlashning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risidagi qarorlarga assosan chorvachilik tormog‘ini jadal tempta rivojlantirish zamonaviy va innovatsion uslublarini joriy yetish maxsulotlar ishlab chiqarish xajmini oshirish va ichki bozarni tayyor sifatli go‘sht maxsulotlari bilan taminlash va turlarini kengaytirish sharoitida chorvachilik fermer xo‘jaliklarini IT-Texnologiyalardan faydalanish bo‘icha master classlar seminarlar tashkil etish lozim

**Assosiy qisim–** Qaroqalpog‘istan Respublikasi chimboy tumani «Shaxamanli Asadbek» fermer xojali va O‘zbekistoning markazi viloyatlaridagi fermer xojaliklar misolida chorvachilikning muhim tarmoqlari bo‘lgan echkichilik va qoychilik sohasiga investitsiyalar kiritish va rivojlanish patensiyalini aniqlash

**Eshkichilik sohasi-**Qoraqolpog‘istonda eng yaqshi rivojlangan chorvochilkning tarmoqlaridan hisoblanadi Bu tarmoq xalq xo‘jaligi uchun qimmatli tivit, go‘sht, teri va sut yetishtirib beradi va endi tashkil topyatgan kichik biznes va yakka tartibdagi tadbirkorlarga qulay imkoniyat yaratib beradi . Echki va qoylardan olinadigan tivit nozikligi, mayinligi, yengil va pishiqligi bilan ajralib turadi.

**Angor zotli echkilar-** tivitining uzunligi 912 sm. bo‘lib, undan qimmat baho ro‘mol, trikotaj kiyimlar, gilam tayyorlanadi. Echki terisidan kamar, oyoq kiyimlari, 1,53 haftalik echki bolasidan bosh kiyimi tikish mumkin.Echki suti sevib iste’mol qilinadi va ularni qadoqlashta sarmoya kiritish yo‘li bilan ish orinlarini tashkil etish ichki bozorga o‘z maxsulatlarini reklama qilish yo‘li bilan sog‘lom raqobat bordosh tovarlarini ishlab chiqarish ga sabab boladi. Qulay qadoqlash uning saqlash muddatining oshishi tarkibida foydali elementlar fosfor, kalsiy foydali mikro elementlarning asil holida saqlab qoladi. Yosh bolalar va oshqozon kasaliga chalingan kishilar uchun shifobaxsh hisoblanadi. O‘rtacha har 100 bosh urg‘ochi echkidan 145-150 ta uloq olinadi.

Qoraqolpog‘iston hududida maxaliy echki va qoy zotlardan foydalanishta ullarnin homilanin turli kasaliklarga chidamliligi va issiq hova temperaturasiga dosh berishi echki bollalarining tez kunlarda etishib kata echkilar bilan teng dek omixta ozukkalarga o‘rganishi ularnin samaradorligini oshiradi chet eldan keltirilgan **angor zotli** echkilar tuyoq soni hozir judayam oshib ketdi va o‘tkan yillarga nisbatan yuqori darajali ozuqa bazasiga siifatli ratsionga talab kuchaydi.

Qoraqalpog‘iston Respublikasida 2022- yilning 1-aprel holatiga ko‘ra, qo‘y va echkilarning umumiy bosh soni 1164,2 ming taga yetdi. 2021- yilning 1-aprel holatiga solishtirilganda, barcha toifadagi xo‘jaliklarda qo‘y va echkilar bosh soni- 35,5 ming taga (3,1 %) ko‘paydi. Aholi echkidan olinayotgan sut, jun va tivit maxsulatlarini ichki bozorga chiqarayapti. Keyinchalik tarmoqni yanada rivojlantirib, turi, hajmi va sifatini oshirishni niyat qilgan.Bu tarmoq xalq xo‘jaligi uchun qimmatli jun tivit, go‘sht, teri va sut yetishtirib beradi.

Keyinchalik tarmoqni yanada rivojlantirib, turi, hajmi va sifatini oshirishni niyat qilgan O‘zbekiston Respublikasini markaziy viloyatlardan bolgan jizzaxda viloyatida bu tarmoqni rivjlantirish uchun juda keng imkonyatlar eshigi ochilgan bo‘lib jizzax shimoli-g‘arbi va sharqiy qismi (Mirzacho‘l

va Qizilqum cho‘lining janubi-sharqi) tekislikdan iborat jizzax viloyati, Zafarobod tumani, «Nurafshon» shaharcha fuqarolar yig‘inida istiqomat qiluvchi Hamza Asaboyev Rossiyaning Oltoy o‘lkasidan 250 bosh nasldor echki keltirdi.bizing hududimizda

chkishilik sohasinin eng kata mammolardan bizi u echkilarni sigfatli toza ichimlik suvi bilan taminlash vaa ozuka bazasini yanada takomillashtirish hisoblanadi .

Mahaliy aholi parvarishidagi echkilarnin parazitar kasallikga uchramasligini va toza ichimlik suvi bilan taminlanshini tizimli shakilda va intensiv yo‘lga qoya olsak bu chorvachilik sohasi uchun katta g‘alabasi hisoblanadi Mahaliy veterinariaya punktlari mutaxasislari bilan birgalikta profilaktikalik emlash chorva mollarida ko‘plab uchraydigan exonokokli kasalliklar haqida tushunchalar beruvchi broshuralar tarqatilishni o‘z vaqtida amalkga oshirish kerak.

**Xulosa** qilib aytadigan bo‘lsak Mahaliy aholining parvarishidagi echki-qoy va boshqa shorva mollarinig samaradorligini oshirish maqsadida ularni sifatli ichimlik suvi va ratsioni yaqshilash va mahaliy shorvador aholiga engillashtirilgan kreditlar va qoshimcha subsidiyalar yer moydanalari ajratishni va bu haqida mahaliy tele va radiokanallar orqali elonlar berishni tizmli yo‘lga qoyish mahaliy chorvachilik klasterlardagi malakalli mutaxasislarni jalb etkan holda ustoz–shogirt da’sturi yordamida tajribasiz yosh kichik biznes vakillarini qollab-quvatlash va kerakli ko‘llikmalar-qizig‘ishni ortirih lozim

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Aripov U.X « Ovtsevodstva i kozovodstvo» Москва

2.Arexov A. A «Produktivnoe kozevotstvo» Москва -2014 3.Plotnikova E.V «kozi i ovtsiy» Москва-2014

## ҚАНДАЙ АКТИВЛАРНИ АСОСИЙ ВОСИТАЛАРГА ОЛИБ БОРИШ МУМКИН

Чоршанбаев Умурзоқ
Гулистон давлат университети “Бухгалтерия ҳисоби ва молия”кафедраси ўқитувчиси
Маллаханов Жавохир
Гулистон давлат университети “Рақамли иқтисодиёт ва инновациялар” факултети талабаси
mallaxanovj@gmail.com

**Аннотация.** Мазкур мақолада, активларни асосий воситаларга олиб бориш жараёни ва бунинг иқтисодий ва молиявий аҳамияти тадқиқ қилинган. Асосий воситаларга ўтказишга мўлжалланган активлар, уларнинг иқтисодий самарадорлиги ва уларнинг ҳисобини юритишнинг муҳимлигини тушунтириш мақсад қилинган. Шунингдек, ушбу жараённинг фискал ва бухгалтерлик соҳасидаги қоидаларга мувофиқлиги ҳам назарда тутилади. Мақола иқтисодий таҳлил, ҳисоб ва аудит нуқтаи назаридан активларнинг рўйхатини шакллантириш ва уларни амалий жиҳатдан асосий воситаларга ўтказишнинг назарий ва амалиёт жиҳатларини муҳокама қилади.

**Калит сўзлар.** асосий воситалар, корхона, ҳисоб сиёсати, ер участкалари, ҳисобга олиш, инвентарь, эксплуатация, таснифлаш, счёт, устав фонди.

**Кириш.** Активларни асосий воситаларга олиб бориш иқтисодий тизимда муҳим аҳамиятга эга. Асосий воситалар – бу узоқ муддатли фойда келтирадиган, ишлаб чиқариш жараёнларида фойдаланиладиган ва тегишли бухгалтерлик кодексига кўра, узоқ вақт давомида ўз қадрини сақлайдиган мол-мулк ҳисобланади. Ҳар қандай бизнес ёки корхона ўз фаолиятини амалга ошириш учун асосий воситалардан фойдаланади. Шундай экан, активларни асосий воситаларга олиб бориш бухгалтериянинг муҳим жараёнидан биридир. Бу жараён иқтисодий